

FREDEN dec 1957

esperanto spalten

VARFÖR INTE ESPERANTO?

Målet för esperantorörelsens strävanden är varken mer eller mindre än esperantos antagande över hela världen (vilket är det samma som; i alla civiliserade länder) till det språk, som varje skolbar skall lära sig i skolan som första främmande språk.

Esperantorörelsens strävanden mot detta mål har hittills mötts och kommer att mötas av många hinder. Rörelsen vill i sin tur övervinna dessa hinder och söker sig fram på olika vägar, olika vid olika tillfällen, i olika länder och under skilda regimer, i olika samhällsklasser och samhällsformer. Språket är opolitiskt och måste stå till förfogande för alla ändamål, där ett meddelningsmedel är erforderligt, liksom nationalspråken utnyttjas för alla syften. Det främsta medlet att övervinna hindren på vägen mot målet måste alltid förbli att upplysa och åter upplysa, eftersom okunnigheten om esperanto som språk och om rörelsens strävanden ofta är botenlöst djup.

I det följande skall jag söka analysera esperantorörelsens läge i dag med utgångspunkt från de spärrior, som esperanto stöter på och troligen kommer att stöta på under en relativt lång tid.

Behovet av ett internationellt språk

Esperantorörelsen utgår från att ett internationellt språk behövs. Behovet är otvivelaktigt, men i nutiden mera begränsat än det sannolikt kommer att vara i en framtid. Många människor har inget eller ringa behov av kontakter över gränserna. Oaktat kommunikationernas och därmed resandets utveckling är det en minoritet av världens befolkning som kommer i beröring med språksvårigheterna. Vår upplysning kan därför väcka resonans endast hos denna relativt ringa grupp. Det är också denna grupp vi främst vill nå.

Man hjälper sig fram

Man finner emellertid, att denna grupp människor, som i regel har någon högre utbildning än folkskola, oftast har lärt sig något av de "stora" språken — i vårt land vanligast engelska, tyska och i någon mån franska. Man "kan" ett eller några av dessa språk, och man reder sig eller man anser att man inte har några svårigheter i det internationella umgänget. Varför skulle man lära sig ett nytt språk, och framför allt, lära sig det nu, före de flesta andra, då man ju inte kan ha någon större nytta av det? För resten finns det så bra tolkningsmedel nu för tiden. Och snart får vi översättningsmaskiner.

Dessa personer, ofta tongivande, kastar våra upplysningar i papperskorgen. Somliga av dem hyser en svärmisk beundran för skönheten i det engelska språket, Shakespeares, Byrons och Miltons språk — och tyskan har sin kultur, franskan har sin — men esperanto? Ett konstgjort språk, ett dödt språk, en samling mekaniska formler utan själ. Engelskan har en själ, en etos, och tyskan och franskan, men esperanto måste slamma fram som en kugghjulsmekanism. Och esperanto saknar inte bara själ utan också kultur.

Denna typ av intellektuella, bland dem tyvärr många språkmän, är som jag sagt i det närmaste oemotagligt för vår upplysningsverksamhet. Möjligen blir de föregående om de tillfrågas i vilken utsträckning de gjort sig förtrogna med språket

esperanto. Beklagligtvis synes det ~~beträdda~~ som tillätligt att bedöma och fördöma esperanto med stöd av de egendomligaste vanföreställningar, trots att så många tillfällen finns att studera esperanto i teori och praktik. Däremot har de kanske rätt i att de inte har behov av ett internationellt språk för sin egen del, så långt de har märkt.

Till de svärmiska dyrkarna av engelskan eller andra nationalspråk hör också många personer, som bedriver språkstudier som hobby och överskattar sina egna kunskaper.

Men lyckligtvis finns bland dessa kategorier också många som förstår vad saken gäller, att esperantorörelsen i det väsentliga är ideell, att införandet av esperanto är en praktisk fråga och att ett internationellt språk skulle innebära en hittills ej upplevd smidighet och friktionsfrihet i det internationella umgänget. Bland sådana personer rekryterar vi de aktiva esperantisterna, personer, som lär sig esperanto mer eller mindre väl och finner att de har glädje och nytta av sina kunskaper, nytta kanske mindre ur ekonomiska synpunkter än med tanke på personlighetsutvecklingen. De utgör de esperantotalande, föreningsanslutna eller inte, som — visserligen inom sin krets — är obundna av språkgränserna och alla likställda i språkligt hänseende genom det lättbehärska, nationellt fria esperanto. Kanske med förvåning konstaterar de, att esperantorörelsen inte bara har sina organisationer och sina tidskrifter utan sin litteratur, sina prosaister och sina poeter, något som de avsiktliga ignoranterna inte vet och inte vill veta.

Dessa är det, som håller ut mot det hinder, som ignoranterna utgör. Det hindret kan inte avlägsnas utan måste kringgås.

Vi kan aldrig bli många

Vi ser således, att esperantorörelsen aldrig kan bli en folkrörelse som t. ex. nykterhetsrörelsen eller scout-rörelsen. Kravet att lära sig ett språk, frivilligt och på fritid, är ju vida större än kravet att avlägga ett löfte eller hysa en åsikt. Detta är i sin tur ett hinder för rörelsen, eftersom många frågar: "Hur många talar esperanto? De flesta människor är medlöpare; hellre än att tänka objektivt på kvalitet tänker de på kvantitet. Vad många sysslar med måste vara bra. Naturligtvis har frägan också en praktisk sida: ett språk, som talas av många, har stör-

re praktiskt värde än ett som talas av få. Vårt fätal är ett hinder. Det hjälper ofta inte att påpeka, att intet nationalspråk är användbart överallt. För att reda sig överallt måste man lära sig flera språk än man hinner med. Esperanto är främst framtidens språk.

Varför borde vi vara många?

Vi borde vara många, dels av dessa praktiska orsaker — när vi uppnått en viss kvantitet, som inte kan definieras matematiskt, vore detta det faktum, som skulle säkra en självständig tillväxt och göra all vidare propaganda överflödig — dels för att genom kvantiteten kunna nöda myndigheter och regeringar att slutgiltigt acceptera tanken på ett erkänt internationellt språk. Få myndigheter och regeringar har den fantasi och den målmedvetenhet, som skulle fordras för att ta ett initiativ till införandet av ett internationellt språk, om inte detta språk ("av egen kraft") redan har vunnit en ansenlig spridning; i all synnerhet som dessa myndigheter och regeringar består av den hårt arbetande grupp av personer, som "reder sig" med redan förvärvade språkkunskaper.

Mängden esperantotalande skulle kunna uppnå mycket annat, som fätalet inte rår med. Radioföretag syns t. ex. anse, att kurser i esperanto bör anordnas först sedan ett mycket stort antal personer lärt sig esperanto utan radions medverkan.

Att uppnå kvantitet på frivillig väg — en svår väg — är således ett medel att nå ytterligare kvantitet, tills vi kan övertyga genom vår mångfald. Kan vi komma så långt på frivillig väg? Man kan tvivla — men å andra sidan: vi är inte så få som många tror, och ändå fanns det år 1887 bara en enda esperantotalande, dr Zamenhof själv.

(Fortsättning).